

AÇIKÖĞRETİMDE KREDİLİ SİSTEM UYGULAMALARI

Ertuğ CAN¹

ÖZET

Ülkemizde 60'tan fazla açık ve uzaktan eğitim programı ile hizmet veren Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, İşletme Fakültesi ve İktisat Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin ders başarılarının değerlendirilmesi 2012-2013 eğitim öğretim yılından itibaren dönemlik kredili sisteme dayalı Bağlı Değerlendirme Sistemine göre yapılmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, Anadolu Üniversitesi'ne bağlı Merkezî Açıköğretim ve Uzaktan Eğitim Programlarına kayıtlı öğrenci görüşlerinden yola çıkarak açık yükseköğretimde 2012-2013 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlayan dönemlik kredili sistem uygulamasının genel bir değerlendirmesini yapmak ve eksikliklerin giderilmesine yönelik öneriler geliştirmektir.

Bu araştırma, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim, İşletme ve İktisat Fakültelerinde öğrenim gören ve İstanbul'da Özel bir Açıköğretim Kursuna devam eden 20 öğrenci ile yüz yüze görüşme yöntemi ile Ocak-2013'te gerçekleştirilmiştir. Araştırmada verilerinin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmış ve veriler, nitel veri analizi ile değerlendirilmiştir.

Araştırmacı tarafından önceden hazırlanan yarı yapılandırılmış ve 4 sorudan oluşan görüşme formu yardımıyla 6 açıköğretim öğrencisi ile pilot görüşmeler yapılmıştır. Pilot görüşme sonucu, elde edilen veriler değerlendirilerek uzman görüşü alınmış ve görüşme formu yeniden düzenlenmiştir. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Görüşme formunun birinci bölümünde demografik verileri elde etmeye yönelik 4 soru yer almıştır. Görüşme formunun ikinci bölümünde ise 3 adet açık uçlu soru yer almaktadır. Demografik veriler, yüzde (%) ve frekans(f) yoluyla değerlendirilmiştir. Yüz yüze görüşme yöntemi ile açık uçlu sorulardan toplanan veriler ise niteliksel araştırma yöntemleri ile incelenerek içerik analizi yoluyla değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Araştırma sonucuna göre, açık ve uzaktan öğrenim gören öğrenciler, dönemlik kredili sisteme geçilmesini genel olarak olumlu değerlendirmektedirler. Ancak, öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmede yaşanan bu değişikliğin çok hızlı gerçekleştirildiği ve bu konuda öğrencilerin yeterli olarak bilgilendirilmedikleri, sınav sistemi konusunda önemli sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir.

Öğrenciler, özellikle, sınavlarda sorumlu oldukları derslerin içeriklerinin geç belirlendiğini, ders materyallerinin kendilerine geç ulaştırıldığını, sınav öncesi gerekli bilgilendirmelerin zamanında yapılamadığını, düşünmektedirler. Kredili sistem uygulamasının nasıl gerçekleştirileceği konusunda değişik çekinceleri olduğu görülmektedir.

Araştırma bulgularına göre; güz ve bahar dönemlerinde gerçekleştirilen ara sınav ve yıl sonu sınavları arasındaki sürenin çok az olduğu ve öğrencilerin sınavlara yeterli hazırlanma sürelerinin bulunmadığı görülmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, açıköğretim sisteminde öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme sisteminin uygulanmasında önemli düzenlemelere, iyileştirmelere, öğrencilerin bilgilendirilmesine, sınav görevlilerinin eğitilmesine yönelik çabalara ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Yaşamboyu Öğrenme, Kredili Sistem, e-öğrenme.

GİRİŞ

Dünyada henüz 100 yıllık bir geçmişi olmasına karşın, her dönemin teknolojik olanaklarından yararlanarak kendini geliştiren uzaktan öğretim sistemi, günümüz koşullarının en geçerli bir eğitim- öğretim modeli olma yolunda önemini giderek artırmaktadır (Bodur, 2010).

Uzaktan eğitim, farklı ortamlarda bulunan öğrenci ve öğretmenlerin, öğrenme-öğretme faaliyetlerini, iletişim teknolojileri ve posta hizmetleri ile gerçekleştirdikleri bir eğitim sistemi modelini ifade eder (İşman, 2005: 12).

Değişik araştırmacılar (Hızal, 1983; Kaya, 2002; İşman, 2005; Uşun, 2006)'a göre; Uzaktan eğitim, bireylere yaşadıkları yerde, düşük maliyetli, zaman ve mekân kısıtlaması olmadan, bireysel öğrenme hızlarına göre, özel yöntemlerle eğitim imkânı sunmaktadır.

¹ Yrd.Doç.Dr. Kırklareli Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü ertugcan@gmail.com

Keegan'a göre (1995), uzaktan eğitimde öğrenme süreci boyunca, öğrenci ve öğretmenin yarı veya sürekli ayrı oluşu bireylerin grup içinde değil bireysel öğrenmelerini sağlamaktadır.

Bakioğlu ve Can'a göre (2013:228); Eğitim kurumlarının, bilgi ve iletişim teknolojileri ile bütünleşmesi sonucunda idarî alanda e-yönetim, akademik alanda ise e-öğrenme olarak adlandırabileceğimiz büyük bir e-dönüşüm yaşanmaktadır. Türkiye'de son yıllarda uzaktan eğitim veren üniversitelerin sayısında çok önemli artışlar görülmektedir. Dünyada ve ülkemizde üniversitelerin büyük bir çoğunluğunun örgün öğrenim öğrencilerine de uzaktan eğitim hizmeti götürmeye çalıştıkları görülmektedir. Bu gelişmede internet hizmetlerinin yaygınlaşmasının çok önemli bir etkisi olduğu bilinmektedir. Ayrıca, Ülkemizde, son yıllarda üniversitelerin uzaktan eğitim yapılanması içine girmekte oldukları, uzaktan eğitim merkezi, uzaktan eğitim programları ve Açıköğretim Fakültesi açmak için YÖK'e müracaat etmekte oldukları görülmektedir. Ayrıca, açıköğretim yapılanması dışında internete dayalı uzaktan eğitim uygulamalarının da yaygınlaşmakta olduğu görülmektedir. Buna bağlı olarak uzaktan öğrenim görmek isteyen öğrenci sayısında da önemli artışlar yaşanmaktadır.

Anadolu Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Sistemi, yaklaşık 1 milyon 700 bin öğrencisi ve bir buçuk milyon mezuna uzaktan eğitim yoluyla yüksek öğrenim imkânı sağlamaktadır. Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi'nde bugün ders kitapları, televizyon programları, akademik danışmanlık hizmetleri, e- öğrenme hizmetleri ve videokonferans uygulamaları ana öğretim materyallerini oluşturmaktadır. Sistemde buna ek olarak sınav ve öğrenci destek hizmetleri de yer almaktadır. İktisat, İşletme ve Açıköğretim Fakültesi öğrencilerinin İnternet üzerinde istedikleri zamanda ve istedikleri yerde ders çalışmalarını sağlayan bir dizi elektronik öğrenme hizmeti 'Açıköğretim e-Öğrenme Portalı' adı altında sunulmaktadır. Yıl boyunca 7 gün 24 saat İnternet üzerinden ücretsiz olarak sunulan Açıköğretim e-Öğrenme Portalında bulunan etkinlikler şunlardır: Elektronik ders kitapları (e-Kitap), Televizyon Eğitim Programları (e-Televizyon), Alıştırma yazılımları (e-Alıştırma), Deneme Sınavları (e-Sınav), Akademik Danışmanlık Hizmetleri (e-Danışmanlık), Sesli Kitaplar (e-Sesli Kitap). (Anadolu Üniversitesi, 2013).

Problem Durumu

Ülkemizde 1960'lı yıllarda başlayan uzaktan eğitim uygulamaları, 1982 yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinin 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Açıköğretim hizmeti vermeye başlaması ile farklı bir yapılanma içine girmiştir.

Açıköğretim Fakültesi, İki milyona yakın öğrencisi ve 1.5 milyon mezunu ile dünyanın en fazla öğrenciye sahip üçüncü yükseköğretim kurumu özelliğini taşımaktadır (Güçlü, 2012).

Anadolu Üniversitesi'nde 60'ın üzerinde açık ve uzaktan eğitim programı hizmet vermektedir (Anadolu Üniversitesi, 2013). Bugün, ülkemizde 70'in üzerinde üniversite de uzaktan eğitim programı ve uzaktan eğitim merkezi hizmet vermektedir. Üniversitelerimizin yoğun bir şekilde uzaktan eğitim yapılanması içine girdikleri görülmektedir.

Yamamoto ve Can(2013:195-200) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre, Tablo.1'de de görüldüğü gibi; Türkiye'de 2012-2013 eğitim-öğretim yılında 52 Devlet Üniversitesinde Doktora, Yüksek Lisans, Lisans, Lisans Tamamlama, Sertifika, hizmetiçi eğitim, seminer ve ders düzeyinde açık ve uzaktan eğitim uygulamaları gerçekleştirildiği, Açık ve uzaktan eğitim uygulamalarının "Fakülte" düzeyinde Anadolu Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi'nde yürütüldüğü belirtilmektedir. Ayrıca, yükseköğretim kurumlarında açık ve uzaktan uygulamalarının ülkemizde yasal düzenlemeler paralelinde 2009 yılından sonra yaygınlaştığı ifade edilmektedir.

Anadolu Üniversitesi'ne bağlı Merkezî Açıköğretim ve Uzaktan Eğitim Programlarına kayıtlı öğrencilerin başarı değerlendirmeleri, 9 Eylül 2011 tarih ve 28049 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan öğretim ve sınav yönetmeliğine göre derse kayıtlı tüm öğrencilerin puanlarının ortalamasının temel alındığı dönemlik kredili sisteme dayalı Bağlı Değerlendirme Sistemine göre yapılmaktadır. Yeni düzenlemeye göre, Bir dönemde her ders için en az bir ara sınav ve dönem sonu sınavı gözetimli olarak yüz yüze ve/veya çevrimiçi klasik veya test olarak yapılabilir. Ayrıca, bazı programlarda ve derslerde yazılı veya sözlü olarak kısa sınav, ödev, pratik çalışma gibi değerlendirmeler yapılabileceği görülmektedir. Öğrencilerin dönem içi notlarının; ara sınav, kısa sınav, sözlü sınavı, ödev ve uygulamalı çalışmalara verilen notlardan oluştuğu belirtilmekle birlikte, uygulamada öğrencilerin ders başarılarının değerlendirilmesinde genellikle çoktan seçmeli 20 test sorusundan oluşan ve merkezî olarak gerçekleştirilen ara sınav ve yıl sonu sınavı notlarının esas alındığı görülmektedir. Öğrencilerin dönem içi değerlendirmelerinin ders başarısına katkısı %30 ile %50 arasında olmaktadır. Öğrencinin başarılı olabilmesi için genel not ortalamasının en az 2,00 olması gerekir. Ancak, merkezi açıköğretim ve uzaktan eğitim sistemine göre öğretim yapan fakültelerin öğrencileri, kaydedildikleri ve buldukları dönem, bölüm ve programda okutulan derslerin tümünü almak zorundadır. Öğrencilerin, merkezi açıköğretim ve uzaktan eğitim sistemi ile öğretim

yapan fakülteler dâhil yükseköğretim kurumlarından daha önce aldıkları ve başardıkları dersler için ders transferi talebinde bulunamamaları sistemde iyileştirilmesi gereken bir alan olarak değerlendirilmektedir.

Tablo.1 Türkiye’de Açık ve Uzaktan Eğitim Hizmeti Sunan Devlet Üniversiteleri ve Özellikleri

Üniversite	Statüsü	Program Türü	Faaliyet Başlangıcı
Adnan Menderes	Uzaktan Eğitim Merkezi	Aktif Değil	2010
Afyon Kocatepe	Uzaktan Eğitim MYO	Önlisans , Ders	2011
Akdeniz	Uzaktan Eğitim Merkezi	Önlisans	2010
Amasya	Uzaktan Eğitim Merkezi	Aktif Değil	2011
Anadolu	Açıköğretim Fakültesi Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Lisans, Önlisans, Lisans Tamamlama, Sertifika, İlköğretim, Lise	1982
Ahmet Yesevi	Uzaktan Eğitim Fakültesi	Yüksek Lisans, Lisans, Önlisans	2001
Ankara	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Lisans Tamamlama, Önlisans ve Sertifika +Ders	2002
Atatürk	Uzaktan Eğitim Merkezi Açıköğretim Fakültesi	Yüksek Lisans, Lisans, Lisans Tamamlama	2009 2010
Balıkesir	Uzaktan Eğitim Merkezi	Önlisans	2009
Bartın	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Lisans, Önlisans, Sertifika	2010
Bilecik Şeyh Edebali	Uzaktan Eğitim Sistemi	Ders	2011
Bingöl	Uzaktan Eğitim Merkezi	Aktif Değil	2012
Bitlis Eren	Uzaktan Eğitim Merkezi	Önlisans	2011
Boğaziçi	Uzaktan Eğitim Merkezi Yaşamboyu Eğitim Merkezi	Lisans, Yüksek Lisans, Açık Eğitim ve Kurumsal Eğitim Programları,	2002
Cumhuriyet	Uzaktan Eğitim Merkezi	Lisans Tamamlama	2009
Çanakkale 18 Mart	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ders, Sertifika	2010
Çukurova	e-Çukurova MYO	Önlisans, Ders	2003
Dicle	Uzaktan Eğitim Merkezi	Lisans Tamamlama	2010
Dokuz Eylül	Uzaktan Eğitim Merkezi	Lisans Tamamlama, Yüksek Lisans	2010
Dumlupınar	Enformatik Bölümü/Ders	Ders	2012
Düzce	Uzaktan Eğitim Merkezi	Aktif Değil	2010
Ege	Ege Meslek Y.O	Yüksek Lisans, Ön Lisans, Proje, Ders	2003
Erzincan	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Önlisans, Sertifika	2011
Fırat	Uzaktan Eğitim Merkezi	Proje, Ders, Kurs, Seminer, Sertifika, Önlisans, Yüksek Lisans	1992-2002
Gazi	Uzaktan Eğitim M.Y.O Bilişim Enstitüsü	Doktora, Yüksek Lisans, Önlisans, Ders, Kurs, Sertifika	2006
Gaziantep	Enformatik Bölümü	Ders, Yüksek Lisans,	1998
Gaziosmanpaşa	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ders /Program	2012
Hacettepe	Uzaktan Eğitim Sistemi	Ders	?
Harran	Uzaktan Eğitim Sistemi	Ders, Kurs, Proje, Konferans	1999
İnönü	Uzaktan Eğitim Merkezi	Lisans Tamamlama, Lisans, Önlisans, Yüksek Lisans	2009
İstanbul	Uzaktan Eğitim Merkezi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi	Yüksek Lisans, Lisans, Ön lisans, Lisans Tamamlama, Sertifika,	2009 2011
İstanbul Teknik	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ders	1996
Karabük	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Lisans, Önlisans, Sertifika	2009
Karadeniz Teknik	Uzaktan Eğitim Merkezi MYO	e-Üniversite Projesi, Yüksek Lisans, Lisans, Önlisans ve Sertifika.	2002
Kırıkkale	Uzaktan Eğitim Merkezi	Önlisans, Sertifika	2009
Kocaeli	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ders, Yüksek Lisans, Önlisans	2005
Marmara	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ders	2009
Mehmet Akif Ersoy	Uzaktan Eğitim Merkezi	Lisans, Yüksek Lisans, Önlisans, Kişisel	2009

		Gelişim Programları, Ders, Kurs	
Mersin	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Ön lisans, Sertifika	2002
Mimar Sinan	Enformatik Bölümü	Ders, Sertifika ve Yüksek Lisans	1999
Muğla Sıtkı Koçman	Uzaktan Eğitim Merkezi	Sertifika, Hizmetiçi Eğitim, Lisans Tamamlama	2012
Namık Kemal	Uzaktan Eğitim Birimi/ Merkezi	Ders	2008
Ondokuz Mayıs	Uzaktan Eğitim Merkezi	Lisans Tamamlama, Yüksek Lisans	2009
Ortadoğu Teknik	Uzaktan Eğitim Sistemi	Ders, Sertifika	1998
Osmangazi	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ders	2012
Sakarya	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ders, Sertifika, Yüksek Lisans, Önlisans	1994-2002, 2005
Selçuk	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ders	2000
Süleyman Demirel	Uzaktan Eğitim MYO	Lisans, Önlisans, Ders	2008
K.Maraş Sütçü İmam	Uzaktan Eğitim Merkezi	Aktif Değil	2012
Trakya	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ders, Önlisans	2006
Uşak	Uzaktan Eğitim Merkezi	Önlisans, Ders, Proje	2009
Yıldız Teknik	Enformatik Bölümü/UZEM	Ders, Sertifika	2002

Kaynak: Yamamoto ve Can(2013:196-197).

Tablo.1 incelendiğinde, Açık ve uzaktan eğitim uygulamalarının genellikle “Uzaktan Eğitim Merkezi”, “Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulu”, “Uzaktan Eğitim Birimi/Uzaktan Eğitim Sistemi”, “Enformatik Bölümü” şeklinde yapılandırıldığı görülmektedir.

Tablo.2 Türkiye’de Açık ve Uzaktan Eğitim Hizmeti Sunan Vakıf Üniversiteleri ve Özellikleri

Üniversite	Statüsü	Program Türü	Faaliyet Başlangıcı
Atılım	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Önlisans	2008
Bahçeşehir	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans , Ders	2008
Başkent	Uzaktan Eğitim Merkezi	Aktif Değil	2011
Beykent	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Lisans, Önlisans	2008
Beykoz Lojistik MYO	Uzaktan Eğitim Merkezi	Önlisans	2011
Bilgi	Uzaktan Eğitim Sistemi	Yüksek Lisans	2001
Bilkent	Uzaktan Eğitim Sistemi	Ders	1993
Fatih	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Lisans, Önlisans, Ders	2011
Işık	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans	2009
İstanbul Arel	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Lisans, Önlisans, Ders	2011
İstanbul Aydın	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Önlisans ve Sertifika	2009
Maltepe	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Önlisans, Sertifika	2006
Okan	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Sertifika, Ders	2009
Plato MYO	Uzaktan Eğitim Birimi	Önlisans	2011
Sabancı	Uzaktan Eğitim Sistemi	Yüksek Lisans	2001
Zirve	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Lisans Sertifika, Kurs,	2011

Kaynak: Yamamoto ve Can(2013:199-200).

Tablo.2 incelendiğinde, Türkiye’de 2012-2013 eğitim-öğretim yılında 16 Vakıf Üniversitesinde Yüksek Lisans, Lisans, Önlisans, Sertifika ve ders düzeyinde açık ve uzaktan eğitim uygulandığı görülmektedir. Vakıf Üniversitelerindeki açık ve uzaktan eğitim uygulamalarının genellikle “uzaktan eğitim merkezi” şeklinde örgütlendiği görülmektedir.

Bakioğlu ve Can(2013:229) tarafından araştırma bulgularına göre; Örgün eğitimde olduğu gibi uzaktan eğitimde de öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme konusunda önemli düzenlemelerin yapılması gerekliliği bulunmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Anadolu Üniversitesi'ne bağlı Merkezî Açıköğretim ve Uzaktan Eğitim Programlarına kayıtlı öğrenci görüşlerinden yola çıkarak açık yükseköğretimde 2012-2013 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlayan dönemlik kredili sistem uygulamasının genel bir değerlendirmesini yapmak ve eksikliklerin giderilmesine yönelik öneriler geliştirmektir.

Yöntem

Bu araştırma, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim, İşletme ve İktisat Fakültelerinde öğrenim gören ve İstanbul'da Özel bir Açıköğretim Kursuna devam eden 20 öğrenci ile yüz yüze görüşme yöntemi ile Ocak-2013'te gerçekleştirilmiştir. Araştırmada verilerinin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmış ve veriler, nitel veri analizi ile değerlendirilmiştir.

Görüşme; Nitel araştırmalarda en yaygın olarak kullanılan veri toplama yöntemlerinin başında gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Araştırmacı tarafından önceden hazırlanan yarı yapılandırılmış ve 4 sorudan oluşan görüşme formu yardımıyla 6 açıköğretim öğrencisi ile pilot görüşmeler yapılmıştır. Pilot görüşme sonucu, elde edilen veriler değerlendirilerek uzman görüşü alınmış ve görüşme formu yeniden düzenlenmiştir. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Görüşme formunun birinci bölümünde demografik verileri elde etmeye yönelik 4 soru yer almıştır. Görüşme formunun ikinci bölümünde ise 3 adet açık uçlu soru yer almaktadır. Demografik veriler, yüzde (%) ve frekans(f) yoluyla değerlendirilmiştir. Yüz yüze görüşme yöntemi ile açık uçlu sorulardan toplanan veriler ise niteliksel araştırma yöntemleri ile incelenerek içerik analizi yoluyla değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Bulgular ve Sonuç

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamına yakını (17) sınıf tekrarı yapmış ve çoğunluğu (15) bir işte çalışmaktadır. Bu sonuçlar, Araştırmacının değişik zamanlarda yapmış olduğu araştırmaları (2000, 2004, 2005 ve 2011, 2012) destekler ve doğrular niteliktedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamına yakını (18 kişi) mevcut açıköğretim sisteminin ihtiyaçlarını ve beklentilerini tam olarak karşılayamadığını düşünmektedir. Bunun nedeni olarak program türlerinin sınırlı olması, ders materyallerinin yetersizliği, ezbere dayalı bir sistem olması, ölçme değerlendirme sisteminin yetersizliği (test olması, bilgi sorulması vb..), danışmanlık hizmetlerinin yetersizliği gösterilmektedir. Bakioğlu ve Can(2011) tarafından yapılan bir çalışmada açıköğretimde ölçme değerlendirme alanına yönelik olarak öğrencilerin önemli ihtiyaçları ve beklentileri bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamı, dönemlik kredili sisteme dayalı bağlı değerlendirme sistemine geçilmesini olumlu değerlendirmektedirler. Özellikle, güz ve bahar dönemlerinde sınavlarda sorumlu oldukları ünite sayılarının azaltılması, sınavlarda soru sayılarının 40'tan 20'ye düşürülmesi ile sınav süresinin 30 dakika olarak uygulanması olumlu değerlendirilmektedir. Ancak, yeni sınav sistemine geçiş sürecinin çok hızlı olduğu, özellikle işletme ve iktisat fakültelerinde öğrenci yoğunluğu nedeniyle sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrenciler, dönemlik kredili sisteme geçiş ile birlikte sınavlarda sorumlu oldukları ünite sayılarının geç belirlendiğini, gerekli bilgilendirmenin zamanında yapılamadığını, ders içeriklerinin, ders kitaplarının, öğretim materyallerinin sınava kısa bir süre önce oluşturulduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, sınava giriş belgelerinin edinilmesinde sorunlar yaşadıklarını, sınavlar öncesinde gerekli bilgilendirmenin yapılamadığını düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan öğrencilere göre dönemlik kredili sistem uygulamasının getirdiği en önemli olumsuzluklardan biri, ara sınav ile dönem sonu sınav arasında yeterli sürenin bulunmamasıdır. Öğrencilerin ders kayıt dönemleri ile ara ve dönem sonu sınavları arasında uygun sürenin belirlenmesine yönelik talepleri olduğu görülmektedir. Öğrenci görüşlerine göre sınavların uygulanması, hazırlanması, değerlendirilmesi ve geri bildirim sağlanmasında, hazırlanan akademik takvimin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

2012- 2013 öğretim yılı sınav takvimi incelendiğinde(Anadolu Üniversitesi, 2013)

Güz Dönemi Ara Sınavı: 05 - 06 Ocak 2013

Güz Dönemi Dönem Sonu Sınavı: 09 - 10 Şubat 2013

Bahar Dönemi Ara Sınavı: 04 - 05 Mayıs 2013

Bahar Dönemi Dönem Sonu Sınavı: 01 - 02 Haziran 2013, tarihlerine gerçekleştirildiği görülmektedir. Sınav takvimi incelendiğinde ara sınav ile dönem sonu sınav arasındaki sürenin çok az olduğu ve araştırma sonuçlarını doğrular ve destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Ara sınav ile final sınavı arasındaki sürenin çok az olması, öğrencilerin sınavlara yeteri kadar hazırlanmalarına imkân sağlamamaktadır. Bakioğlu ve Can (2011:1266) tarafından yapılan bir araştırmanın bulgularına göre de, öğrenciler ara sınav ile final sınavı arasındaki sürenin çok az olduğunu ve yeterli çalışma zamanı bulamadıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamı, Yükseköğretim Kurumlarından (merkezi açıköğretim ve uzaktan eğitim sistemi ile öğretim yapan fakülteler dâhil) daha önce aldıkları ve başardıkları dersler için ders transferi yapılamamasını ve açıklanan sınav sonuçları ve başarı notlarına itiraz edilememesini önemli bir sorun olarak değerlendirmektedirler.

Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin 13. Maddesi incelendiğinde(Anadolu Üniversitesi, 2013); Merkezi açıköğretim ve uzaktan eğitim sistemine göre öğretim yapan fakültelerin öğrencileri, kaydedildikleri ve buldukları dönem, bölüm ve programda okutulan derslerin tümünü almak zorundadır. Öğrenciler, merkezi açıköğretim ve uzaktan eğitim sistemi ile öğretim yapan fakülteler dâhil yükseköğretim kurumlarından daha önce aldıkları ve başardıkları dersler için ders transferi talebinde bulunamamaktadırlar. Yönetmeliğin bu maddesi öğrenci görüşlerine göre önemli bir sorun olarak algılanmakta ve bu olumsuzluğun düzeltilmesini istemektedirler.

Bölüm veya programlarda okutulacak dersler, kredi değerleri, ders eksiltme ve ekleme işlemleri ile kayıt yenileme tarihleri, her ders için dönem içi ve dönem sonu değerlendirmelerinin türü ve başarı notuna katkı oranları, dönemlik-kredili sisteme geçirilen bölüm ve programlarda öğrencilerin daha önce yıllık sistemde aldıkları ders ve notların intibakları, programdan çıkarılan zorunlu derslerin yerine hangi derslerin tekrarlanacağı konularında öğrencilerin bilgilendirme ihtiyacı içinde oldukları görülmektedir.

Öğrenci görüşlerine göre, merkezî açıköğretim ve uzaktan eğitim sınav görevlilerinin sınavın süresi ve uygulanmasında farklı uygulamalar yaptıkları, bu uygulamaların sınavın geçerlilik ve güvenilirliğini olumsuz yönde etkilediği, sınavda görev alacak kişilerin mutlaka eğitime tabi tutulması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Ülkemizde merkezî olarak gerçekleştirilen tüm sınav uygulamalarında görevlendirilenlere yönelik henüz sistemli bir eğitim verilmediği görülmektedir. Araştırma bulguları esas alındığında merkezî sınavlarda görev alanlara yönelik periyodik bir eğitim uygulamasına ihtiyaç olduğu ortaya çıkmaktadır. Açıköğretim sınavlarında görev verilenlerin hangi standartlara göre görevlendirildiklerine yönelik gerek öğrenciler, gerekse görevliler ve yöneticiler tarafından bilinen ve uygulanan herhangi bir standart bulunmamakta/bilinmemektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamına yakını (17), öğrenci ihtiyaç ve beklentilerini esas alan bir sistemde kalitenin sağlanabileceğini, teknolojinin tüm imkânlarının kullanılmasının önemli olduğunu, uzaktan eğitim yönetiminin öğrenci görüşlerini dikkate almasının kaliteyi arttıracığını düşünmektedirler. Ayrıca, uzaktan eğitim kurumlarının ders, program, materyal, teknolojik altyapı, öğretim kadrosu bakımından yeterli olmasının önemli olduğunu ve mutlaka denetim sisteminin bulunması gerektiğini belirtmektedirler.

Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, açıköğretim sisteminde öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme sisteminin uygulanmasında önemli düzenlemelere, iyileştirmelere, öğrencilerin bilgilendirilmesine, sınav görevlilerinin eğitilmesine yönelik çabalara ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bu bağlamda merkezî açıköğretim ve uzaktan eğitimde öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmede uzaktan eğitim yönetiminin öğrenci görüşlerini esas alarak düzenlemeler yapması, bilimsel araştırma bulguları doğrultusunda öğretim ve sınav sisteminde iyileştirmeler yapılmasının yararlı olacağı önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Anadolu Üniversitesi. (2013). Açıköğretim Sisteminin Tanıtımı. http://www.anadolu.edu.tr/aos/aos_tanitim/aos.aspx, 12 Mayıs 2013.
- Bakioğlu, A. ve Can, E. (2011). Açıköğretimde Ölçme ve Değerlendirme: Problemler ve Öneriler. Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar. 27-29 Mayıs, İstanbul-Türkiye.
- Bakioğlu, A. ve Can, E.(2013). "Açık ve Uzaktan Eğitimde Akreditasyon". Volkan Yüzer, Gonca Telli Yamamoto ve Uğur Demiray (Editörler), *TÜRKİYE'DE E-ÖĞRENME Gelişmeler ve Uygulamalar IV* içinde (s.227-241). Anadolu Üniversitesi Yayınları No:3016, Açıköğretim Fakültesi Yayınları No:1969, Eskişehir.
- Bodur, F.(2010). Uzaktan Öğretim Ders Kitaplarındaki Görsel Öğelerin Öğrenmeye Katkıları: Anadolu Üniversitesi Uzaktan Öğretim Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Eskişehir.

- Can, E. (2000). Anadolu Üniversitesi'nde Uzaktan Öğretim Teknikleri İle Lisans Öğrenimi Gören Öğrencilerin Öğretim Süreçlerinde Karşılaştıkları Sorunlar. Lisans Tezi, IX. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 27-30 Eylül, Erzurum.
- Can, E. (2004). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Eğitimlerini Değerlendirmeleri. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 6-9 Temmuz, Malatya.
- Can, E. (2005). Uzaktan Öğretim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Yönetimini Değerlendirmeleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Can, E. (2011). Açıköğretimde Öğretim Materyallerinin Etkinliğinin Belirlenmesi. XX.Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 8-10 Eylül, Burdur.
- Can, E.(2012). Açık ve Uzaktan Eğitimde Akreditasyon Yeterlilik Düzeyinin İncelenmesi.Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Güçlü, A. (2012). Açıköğretime Olan İlgi neden Artıyor. <http://gundem.milliyet.com.tr/acik-ogretime-olan-ilgi-neden-artiyor/gundem/gundemyazardetay/03.02.2012/1497319/default.htm>, 3 Şubat 2012.
- Hızal, A. (1983). Uzaktan Öğretim Süreçleri ve Yazılı Gereçler: Eğitim Teknolojisi Açısından Yaklaşım. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. Ankara
- İşman, A. (2005). Uzaktan Eğitim, 2. Baskı, Öğreti Yayınları. Ankara.
- Kaya, Z.(2002). Uzaktan Eğitim, 1. Baskı, Pegema Yayıncılık. Ankara
- Keegan, D.(1995). Foundations of Distance Education, Routledge. Dublin.
- Resmî Gazete.(2013).Anadolu Üniversitesi Açıköğretim, İktisat, İşletme Fakülteleri Öğretim Ve Sınav Yönetmeliği. 18 Ocak 2013, Sayı : 28532. <http://www.anadolu.edu.tr/tr/aof-sinav-yonetmeliği>, web adresinden 02 Haziran 2013 tarihinde edinilmiştir.
- Uşun, S. (2006). Uzaktan Eğitim. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Yamamoto, G.T. ve Can, E.(2013). "Türkiye'de Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Analizi". Volkan Yüzer, Gonca Telli Yamamoto ve Uğur Demiray (Editörler), *TÜRKİYE'DE E-ÖĞRENME Gelişmeler ve Uygulamalar IV* içinde (s.193-206). Anadolu Üniversitesi Yayınları No:3016, Açıköğretim Fakültesi Yayınları No:1969, Eskişehir.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006).Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık, Altıncı Baskı: Ankara